# Nota reserves en voorzieningen gemeente Hollands Kroon 2023



# Inhoud


1. Inleiding ....3
1.1 Leeswijzer ....3
2. Begripsbepalingen reserves en voorzieningen ....3
2.1 Reserves ....3
2.2 Functies van reserves ....3
2.3 Voorzieningen ....4
3. Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen ....7
3.1 Hoofdlijnen beleid ....7
3.2 De Algemene reserve ....7
3.3 De bestemmingsreserves ....7
3.4 Toevoeging en onttrekking aan reserves ....8
3.5 Toevoeging en onttrekking aan voorzieningen ....8
3.6 Richtlijnen voor het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen ....8
3.7 Rentebeleid ....8
4. Reserves en voorzieningen van Hollands Kroon ....8
4.1 Algemene reserves ....9
4.2 Bestemmingsreserves ....9
4.3 Voorzieningen ....21
5. Wijzigingen in beleid en de consequenties ....24
5.1 Voorstellen ....24

# 1. Inleiding

Voor u ligt de geactualiseerde nota reserves en voorzieningen 2023. Conform de bepalingen van de Financiële Verordening wordt deze nota periodiek herzien en aan de raad voorgelegd ter vaststelling.

Het doel van de nota is het vastleggen hoe Hollands Kroon wil omgaan met reserves en voorzieningen en daarmee inzicht biedt in de financiële positie van de gemeente. Een tweede doel is een actuele en transparante weergave van de gemeentelijke reserves en voorzieningen, inclusief de omvang en het doel ervan.

## *1.1 Leeswijzer*

In de nota worden in hoofdstuk 2 de belangrijkste begrippen omschreven.
In hoofdstuk 3 bevinden zich de beleidsuitgangspunten voor de reserves en voorzieningen van de gemeente Hollands Kroon.
In hoofdstuk 4 is een actueel overzicht van de reserves en voorzieningen opgenomen.
Hoofdstuk 5 betreft een samenvatting en een voorstel tot wijziging.

# 2. Begripsbepalingen reserves en voorzieningen

De regels voor reserves en voorzieningen zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV.) Daarnaast geeft de commissie BBV nadere richtlijnen voor de toepassing van het BBV.

## *2.1 Reserves*

De reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. In artikel 43, lid 1 van het BBV worden de reserves onderscheiden naar:
a) de algemene reserve;
b) de bestemmingsreserves
De algemene reserve heeft een permanent karakter en vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. De algemene reserve functioneert als buffer voor financiële tegenvallers en onvoorziene risico's.
In artikel 43, lid 2 van het BBV wordt een bestemmingsreserve gedefinieerd als een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een bestemmingsreserve is te besteden aan het doel waarvoor deze door de raad is ingesteld. De bestemming kan door de raad worden aangepast.

## *2.2 Functies van reserves*

De reserves kunnen vier verschillende functies hebben:

*Bufferfunctie*
De algemene reserves hebben een bufferfunctie en dienen om bepaalde (onvoorziene) risico's en exploitatietekorten op te kunnen vangen. Verder worden schommelingen in de exploitatie geabsorbeerd: tekorten en overschotten in de exploitatie komen ten laste respectievelijk ten gunste

van de algemene reserve. Hierdoor is het mogelijk noodzakelijke aanpassingsprocessen geleidelijk en dus niet schoksgewijs te laten verlopen en onverwachte tegenvallers op te vangen. Reserves met een bufferfunctie maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Het aanspreken van de algemene reserve verlaagt de weerstandscapaciteit.

*Egalisatiefunctie*
Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Zo ook kunnen ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht door middel van een egalisatiereserve worden opgevangen.

*Financieringsfunctie*
Reserves kunnen worden gebruikt als eigen financieringsmiddel, omdat ze onderdeel uitmaken van het totale vermogen van de gemeente. Binnen de gemeente kan het vermogen worden aangewend als intern financieringsmiddel. Door reserves in te zetten kan het beroep op overige financieringsbronnen (van derden) worden beperkt.

*Bestedingsfunctie*
De gemeente kan besluiten te sparen voor toekomstige uitgaven. Een reserve kan daarbij worden ingezet om incidentele uitgaven te doen.

## *2.3 Voorzieningen*

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Er liggen verplichtingen voor de toekomst aan ten grondslag (verplichte bestedingsrichting). Om die reden is een voorziening niet vrij besteedbaar. Een voorziening is een apart gezet bedrag voor voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden en/of de omvang per balansdatum niet exact bekend zijn. De uitgave zal in de toekomst plaatsvinden maar hangt dus wel samen met de periode voorafgaande aan de balansdatum.

*Verplichte vorming voorziening*

Er is een aantal gevallen sprake van een verplichte vorming van een voorziening in een jaar (in ieder geval per balansdatum dus per einde van het jaar):

1. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (artikel 44 lid 1a en 1b BBV);
2. Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35 eerste lid, onder b. (artikel 44 lid 1d BBV);
3. Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming is gebonden (artikel 44 lid 2 BBV).

Bij 1. gaat het om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen leiden, zoals juridische claims in afwachting van een uitspraak van de rechter (artikel 44 lid 1a BBV), of om

voorzieningen die een (beste) schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen of reorganisaties (artikel 44 lid 1b BBV).

Bij 2. betreft het overschotten die zijn gerealiseerd op de exploitatie van bijvoorbeeld riolering of afvalstoffenheffing die het gevolg zijn van achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing (rioolheffing, afvalstoffenheffing) van de burger is geheven. Dergelijke overschotten kunnen niet ten gunste van de exploitatie c.q. algemene middelen worden gebracht, omdat dit geld is van de belastingbetaler wat de gemeente in de toekomst nog moet besteden aan vervangingsinvesteringen riolering. Deze bedragen moeten verplicht in de voorziening worden opgenomen. Op het moment dat de vervangingsinvestering daadwerkelijk wordt gedaan, moet het bedrag wat daarvoor is opgenomen in de voorziening (spaarcomponent vervangingsinvestering) in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag aan investeringen met een economisch nut.

Bij 3. betreft het bijvoorbeeld schenkingen van derden met een specifieke bestedingsverplichting, de van derden (niet-overheidslichamen) verkregen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren en de tariefegalisatie inzake heffingen van tarieven van derden met een restitutieplicht.

Het is niet toegestaan om voorzieningen te vormen voor:

- De gevolgen van toekomstige gebeurtenissen, die niet in causaal verband staan met de gemeentelijke bedrijfsvoering in het huidige jaar;

- Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume (denk aan vakantiegeld van de medewerkers).

### *2.2.2 Niet verplichte vorming voorziening*

Verder is er nog sprake van een niet verplichte, dus facultatieve, voorziening. Dit betreft de voorziening ter egalisatie van kosten (artikel 44 lid 1c BBV).

Aan het vormen van deze voorziening zijn twee eisen gesteld, te weten:

1. er moet sprake zijn van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar ;

2. de voorziening moet strekken tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren.

Het gaat bij de laatste categorie over (toekomstige) lasten waar de gemeente niet 'onderuit' kan. Hierbij valt met name te denken aan het cyclisch (terugkerend) onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, waterwegen, riolering en gebouwen. Het vormen van een voorziening is in dit geval niet verplicht; er kan ook voor gekozen worden de ongelijkmatig gespreide lasten in de komende begrotingsjaren voor de te verwachten bedragen in de meerjarenraming op te nemen.

Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd en financieel te zijn getoetst. De commissie BBV doet de aanbeveling om tenminste éénmaal in de vier jaar een integrale beleidsnota over het beleidskader onderhoud kapitaalgoederen door de raad te laten

vaststellen en de hoofdlijnen daarvan jaarlijks op te nemen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Indien er geen (recent) beheerplan aanwezig is, is het vormen van een voorziening groot onderhoud dus niet toegestaan, maar kunnen de kosten van groot onderhoud wel door vrijval via resultaatbestemming vanuit een (daartoe gevormde) bestemmingsreserve worden gedekt.

*Wettelijke regels voor voorzieningen*

Ook voor voorzieningen geldt dat de regels zijn vastgelegd in het BBV.

Instellen voorziening

De hoogte van de voorziening heeft conform de wettelijke spelregels een directe relatie met het risico en/of met de toekomstige verplichting. Bij de voorzieningen dient het niveau in overeenstemming te zijn met het doel waarvoor ze zijn gevormd. Omdat voorzieningen een verplichtend karakter hebben, heeft de raad niets te kiezen (allocatiefunctie) bij het al dan niet instellen. Formeel dient de raad de betreffende lasten echter wel te autoriseren. Daarvoor gelden de normale budgetregels. Als het geautoriseerde lastenbedrag van de cluster lopende het jaar wordt overschreden door een ontoereikende omvang van een voorziening, is daarvoor een door de raad vast te stellen begrotingswijziging nodig. Als het lastenbedrag van de cluster niet wordt overschreden omdat er meevallers zijn op andere onderdelen van de cluster, is er geen begrotingswijziging nodig tenzij er sprake is van een belangrijke beleidswijziging die politiek gevoelig wordt geacht.

Schattingsmethoden vormen voorziening

Het kan lastig zijn om precies te bepalen hoe hoog een voorziening moet zijn: het schattingselement speelt bij voorzieningen in het bijzonder een rol omdat deze naar hun aard een groot onzekerheidselement kennen. De best mogelijke schatting wordt gebruikt bij het vormen van de voorziening. Als iets echt niet te schatten is dan kan ook geen voorziening worden gevormd. Dan past vermelding als niet in de balans opgenomen verplichting.

Mutaties voorzieningen

Voorzieningen dienen dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen daarom niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd. Als blijkt dat het noodzakelijk niveau anders wordt, wordt de omvang van de voorziening daarop afgestemd. Andere onttrekkingen dan voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld, zijn niet toegestaan. Toevoegingen (stortingen) aan voorzieningen of het vormen van een nieuwe voorziening worden, conform de vastgestelde (meerjaren-)begroting als last bij de taakvelden en clusters opgenomen en door vaststelling van de clusters geautoriseerd. Omdat voorzieningen zijn gevormd om onder meer toekomstige verplichtingen te kunnen waarborgen, is het van belang periodiek te beoordelen of het niveau van de voorziening op termijn de gewenste dekking zal bieden. Middels interne controle worden voorzieningen getoetst aan de vastgestelde criteria en beoordeeld op hun omvang. Ze moeten dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Opheffen voorziening

Een voorziening wordt opgeheven als een verplichting of een risico waarvoor een voorziening is ingesteld, is weggevallen. Aangezien opheffing van de voorziening in deze situatie verplicht is conform BBV, is voor het opheffen van de voorziening geen raadsbesluit nodig. Voor voorzieningen ter egalisatie

van kosten geldt dat deze na besluitvorming door de gemeenteraad worden opgeheven. Het saldo van een op te heffen voorziening komt ten gunste van de exploitatie (algemene middelen).

Informatie over voorzieningen

Het verloop van een voorziening wordt – net als bij de reserves - beschreven in de begroting en de jaarstukken

# 3. Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen

In dit hoofdstuk worden de beleidsuitgangspunten geformuleerd die betrekking hebben op de reserves en voorzieningen van de gemeente Hollands Kroon.

## *3.1 Hoofdlijnen beleid*

De algemene richtlijnen voor reserves en voorzieningen zijn:

1. Voor het college is het inzetten van reserves een middel om doelen mogelijk te maken uit de programmabegroting;
2. Het college draagt jaarlijks in de begroting en de jaarstukken zorg voor een overzicht van de reserves en voorzieningen;
3. De raad is budgethouder van de reserves en voorzieningen, echter de raad kan het budgetrecht mandateren aan het college;
4. De raad stelt periodiek (minimaal eenmaal per raadsperiode) de Nota reserves en voorzieningen vast.

## *3.2 De Algemene reserve*

De algemene reserve dient primair als buffer voor risico's en ter egalisatie van rekeninguitkomsten. Afzonderlijke risicoreserves voor deelactiviteiten worden zoveel mogelijk vermeden tenzij de raad expliciet anders besluit.

## *3.3 De bestemmingsreserves*

In artikel 43, lid 2 van het BBV wordt een bestemmingsreserve gedefinieerd als een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een bestemmingsreserve is te besteden aan het doel waarvoor deze door de raad is ingesteld. De bestemming kan door de raad worden aangepast.

Voor de gemeente Hollands Kroon worden de volgende uitgangspunten voorgesteld:

1. Aan bestemmingsreserves wordt geen rente toegevoegd.
2. De minimale omvang van een bestemmingsreserve bedraagt bij aanvang € 500.000[1].
3. Bestemmingsreserves worden zoveel mogelijk samengevoegd tot brede bestemmingsreserves.

[1] Bij de vorige Nota was dit nog € 100.000, maar gezien de omvang van onze begroting ligt een hoger bedrag voor de hand. Uiteraard kan de raad om hem moverende redenen besluiten dat in incidentele gevallen een kleinere reserve wordt aangehouden. Genoemde € 500.000 is dan ook een richtbedrag.

### 3.4 Toevoeging en onttrekking aan reserves

Het toevoegen en onttrekken aan reserves is een bevoegdheid van de raad.

### 3.5 Toevoeging en onttrekking aan voorzieningen

Voorzieningen moeten dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen daarom niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd. Mutaties in voorzieningen komen uitsluitend voort uit het aanpassen van de omvang van een voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau.
De omvang van een voorziening wordt bepaald bij het opstellen van de begroting en/of de jaarstukken. Het college is na de instelling van een voorziening gemandateerd om toevoegingen en/of onttrekkingen te doen. Dit wordt te allen tijde toegelicht in de jaarrekening.

### 3.6 Richtlijnen voor het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen

Het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen is wettelijk een bevoegdheid van de raad. Het is aan de raad voorbehouden om reserves in te stellen en op te heffen. Het is wenselijk om reserves overzichtelijk en qua aantal beperkt te houden. Reserves worden alleen ingesteld voor een concreet doel en – in voorkomende gevallen - met een bepaalde looptijd. Het verdient de voorkeur dit door middel van een integrale afweging te doen.

### 3.7 Rentebeleid

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven over het rentebeleid ten aanzien van reserves en voorzieningen.

***Voorzieningen***

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

***Reserves***

Bij reserves heeft de gemeente de beleidsvrijheid wel of geen rente toe te voegen. Wanneer er rente wordt toegerekend aan de reserves zijn hiervoor in het BBV randvoorwaarden opgenomen. Op dit moment is het beleid dat aan onze (bestemmings)reserves geen rente wordt toegevoegd. Wij zien geen aanleiding dit te willen veranderen.

# 4. Reserves en voorzieningen van Hollands Kroon

In dit hoofdstuk worden de reserves en voorzieningen van Hollands Kroon toegelicht. Alle reserves en voorzieningen zijn beoordeeld op bestaansrecht aan de hand van de in hoofdstuk 3 geformuleerde beleidsuitgangspunten voor reserves en voorzieningen. Daaruit komt een aantal voorstellen tot samenvoeging of herschikking; zie hoofdstuk 5. Dat komt voort uit de gedachte dat een robuuste reserve met een breed geformuleerde bestedingsrichting het meest recht doet aan de opgaven en uitdagingen van deze tijd, en de ambities van Hollands Kroon.

Hierna wordt per reserve en voorziening het volgende aangegeven:

1. naam van de reserve of voorziening
2. functie van de reserve of voorziening
3. doel van de reserve of voorziening
4. de omvang per ultimo vorig jaar
5. bijzonderheden van de reserve of voorziening

## *4.1 Algemene reserves*

| **Algemene Reserve** | |
|---|---|
| Functie | Bufferfunctie |
| Doel | Het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. |
| Stand ultimo 2022 | € 20.478.000 |
| Toevoeging | Positieve jaarrekeningresultaten voor zover die niet op een andere manier worden bestemd. |
| Onttrekking | Negatieve jaarrekeningresultaten en incidentele eenmalige kosten. Zo nodig ook het aanvullen van bestemmingsreserves wanneer die door hun minimumomvang dreigen te zakken. |
| Bijzonderheden | De Algemene reserve vormt een vast onderdeel van het weerstandsvermogen en daarmee van de begroting en jaarstukken. |

## *4.2 Bestemmingsreserves*

| **Reserve Afkoopsom havens** | |
|---|---|
| Functie | Egalisatiefunctie |

| | |
|---|---|
| Doel | Tweeledig doel:<br>- dekking van investeringen in havens van Den Oever en De Haukes, waarvoor nog geen andere reserves of voorzieningen zijn gevormd.<br>- dekking van tekorten binnen de havenexploitaties Den Oever en De Haukes. |
| Stand ultimo 2022 | € 4.072.511 |
| Toevoeging | Niet benutte exploitatiebudgetten. |
| Onttrekking | Tekorten op de exploitatie en kapitaallasten van investeringen in de havens van Den Oever en de Haukes. |
| Bijzonderheden | In 1993 zijn door een wetswijziging de haven(s) van Den Oever (drie delen: Waddenhaven, Vissershaven en Noorderhaven) en de Haukeshaven in beheer en eigendom bij de gemeente gekomen. Het Rijk heeft bij de overdracht een afkoopsom betaald voor het beheer en onderhoud van in totaal ca. € 6,8M. Deze reserve is dan ook voor het kunnen betalen van het beheer en onderhoud van kadewanden, haventerrein, baggeren, water- en stroomvoorzieningen etc.<br>In 2019 is een krediet gevoteerd voor renovatie en reconstructie van de haven van Den Oever, van ca. € 2,2M. De kapitaallasten hiervan worden onttrokken aan deze reserve. |

| **Reserve Realisatie bestemmingsplannen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Inzetten voor de kosten realiseren bestemmingsplannen. |
| Stand ultimo 2022 | € 179.035 |
| Toevoeging | Op basis van meerjarenraming bestemmingsplannen. |
| Onttrekking | Op basis van meerjarenraming bestemmingsplannen of bij raadsbesluit. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Met de beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze reservering niet meer nodig. Voorgesteld wordt deze op te heffen en het saldo toe te voegen aan de Algemene reserve. |

| **Reserve Onderhoud gemeentegebouwen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |

| | |
|---|---|
| Doel | Spreiding van de lasten van groot onderhoud van gemeentegebouwen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.486.850 |
| Toevoeging | Toevoeging van een bedrag op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) gemeentegebouwen. |
| Onttrekking | Door middel van raadsbesluiten. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer gemeentelijke gebouwen.' |

| **Reserve Bovenwijkse voorzieningen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Een bovenwijkse voorziening is een voorziening van openbaar nut, waarvan het belang en de baat uitstijgt boven de exploitatie van een (exploitatie) gebied en waarvan de kosten, vanwege het nut voor meerdere gebieden, niet door één exploitatie kunnen worden gedragen. |
| Stand ultimo 2022 | € 897.139 |
| Toevoeging | Op basis van verkopen bij grondexploitaties en anterieure overeenkomsten. |
| Onttrekking | De onttrekkingen worden goedgekeurd d.m.v. de nota Bovenwijkse voorzieningen. |
| Bijzonderheden | Aan diverse toevoegingen ligt een anterieure overeenkomst ten grondslag. Hierdoor is deze reserve niet voor 100% vrij besteedbaar. Gezien het karakter is de minimaal gewenste omvang van € 500.000 hier niet van toepassing. |

| **Reserve Openbare voorzieningen Agriport A7** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |

| | |
|---|---|
| Doel | In de met Agriport A7 BV overeengekomen exploitatieovereenkomst is bepaald dat de ontwikkelaar een bedrag aan de gemeente betaalt. Hiermee kunnen onrendabele beheers- en (meerjarige) onderhoudskosten, die de gemeente moet maken nadat de voorzieningen van openbaar nut door de ontwikkelaar aan de gemeente zijn overgedragen, worden gedekt. Het gaat om onder andere riolering, wegen, duikers en bruggen. Het betreft hier een nieuw te ontwikkelen/ontwikkeld gebied, waarvoor tot op heden geen reserveringen zijn gedaan in onderhoudsplannen. |
| Stand ultimo 2022 | € 229.052 |
| Toevoeging | Bijdrage Agriport A7 B.V. volgens exploitatieovereenkomst. |
| Onttrekking | Volgens beheer- en onderhoudsplannen voor voorzieningen openbaar nut. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Er is hier sprake van een afkoop van beheer- en onderhoudskosten voor voorzieningen van openbaar nut na overdracht van deze voorzieningen. Inmiddels zijn de kosten van beheer en onderhoud onderdeel van de reguliere budgetten in de begroting. Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer openbare ruimte.' |

| **Reserve Egalisatie afvalstoffenheffing** | |
|---|---|
| Functie | Egalisatiefunctie |
| Doel | Opvangen van schommelingen in lasten en baten ten behoeve van afvalstoffeninzameling. Door egalisatie worden schommelingen in tarieven voorkomen. |
| Stand ultimo 2022 | € 62.428 |
| Toevoeging | Voordelig saldo van baten afvalstoffenheffing en de toe te rekenen lasten. |
| Onttrekking | Nadelig saldo van baten afvalstoffenheffing en de toe te rekenen lasten. |
| Bijzonderheden | Met het recycletarief is 20% van de afvalstoffenheffing variabel en daardoor niet van tevoren in te schatten. Het tarief voor de heffing wordt vastgesteld voordat bekend is wat de uiteindelijke baten zullen zijn. De reserve kan worden ingezet om schommelingen in de tarieven of de opbrengst te nivelleren.<br>Gelet op de beperkte omvang van deze reserve wordt voorgesteld deze te laten vervallen en het resterende bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. |

| Reserve Risico bouwgronden | |
|---|---|
| Functie | Bufferfunctie |
| Doel | Afdekken van verliezen op bouwgrondexploitaties en de verrekening daarvan met de desbetreffende voorziening. |
| Stand ultimo 2022 | € 2.754.351 |
| Toevoeging | Voordelige saldi van grondexploitaties en zo nodig bijdragen ten laste van de begroting. Als de boekwaarde van de in exploitatie zijnde gronden wijzigt, moet de hoogte van de reserve worden bijgesteld. Dat gebeurt bij het vaststellen van de jaarstukken. |
| Onttrekking | Nadelige saldi van grondexploitaties bij het vaststellen van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. |
| Bijzonderheden | De reserve wordt gebruikt om mutaties in de Voorziening bouwgrondexploitaties mee te verrekenen, zodat bijv. een nadelig resultaat op een grex niet van invloed is op onze exploitatiebegroting. |

| Reserve Egalisatie kapitaallasten gemeentelijke eigendommen | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | De dekking van (een deel van) de kapitaallasten van specifieke gemeentelijke eigendommen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.606.181 |
| Toevoeging | Het hele te dekken bedrag wordt toegevoegd als er een raadsbesluit is om de kapitaallasten van gemeentegebouwen (deels) uit de reserve te dekken. |
| Onttrekking | De te dekken kapitaallasten, jaarlijks. |
| Bijzonderheden | |

| Reserve onderhoud wegen | |
|---|---|
| Functie | Egalisatiefunctie |

| | |
|---|---|
| Doel | Bedoeld om de onderhoudskosten van bestaande wegen op te kunnen vangen. |
| Stand ultimo 2022 | € 5.981.383 |
| Toevoeging | Op basis van een meerjarig onderhoudsplan wegen. |
| Onttrekking | Jaarlijkse onttrekking op basis van de werkelijke kosten. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer openbare ruimte.' |

| **Reserve Onderhoud kunstwerken** | |
|---|---|
| Functie | Egalisatiefunctie |
| Doel | Bedoeld om het jaarlijkse (achterstallig) onderhoud van de bruggen te bekostigen. |
| Stand ultimo 2022 | € 2.285.112 |
| Toevoeging | Jaarlijkse toevoeging van een bedrag op basis van het beleidsplan bruggen. |
| Onttrekking | Op basis van het beleidsplan bruggen. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer openbare ruimte.' |

| **Reserve Onderhoud havens** | |
|---|---|
| Functie | Egalisatiefunctie |
| Doel | Bedoeld om kosten van ingrijpend onderhoud aan bestaande voorzieningen in de havens op te kunnen vangen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.686.724 |
| Toevoeging | Op basis van de begroting, die is afgestemd op de voorziene kosten. |

| | |
|---|---|
| Onttrekking | Uitgesteld groot onderhoud vanwege de herinrichting van de haven Den Oever vanwege de dijkversterking door het waterschap HHNK. |
| Bijzonderheden | De havengelden zorgen niet voor een kostendekkende exploitatie van de havens. Het verschil wordt ten laste van deze reserve gebracht. |

| **Reserve Baggeren sloten** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | De reserve is voor het baggeren van sloten. Door jaarlijks een vast bedrag toe te voegen aan de reserve wordt gespaard voor grotere onderhoudsrondes. Zo kunnen schommelingen in de begroting worden voorkomen. |
| Toevoeging | Conform begroting, die is afgestemd op het baggerplan. |
| Stand ultimo 2022 | € 378.186 |
| Onttrekking | Conform begroting, die is afgestemd op het baggerplan. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve ‘Beheer openbare ruimte.’ |

| **Reserve Re-integratie en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Het opvangen van risico’s van voormalig personeel en arbeidsgerelateerde kosten. |
| Stand ultimo 2022 | € 900.937 |
| Toevoeging | De reserve wordt, indien noodzakelijk, gevoed met de vrijval uit de voorziening voormalig personeel. Indien de reserve niet toereikend is, vindt aanvullende besluitvorming plaats. |
| Onttrekking | Kosten ten gevolge van voormalig personeel en arbeidsgerelateerde kosten. |

| | |
|---|---|
| Bijzonderheden/ voorstel | Financiële risico's van voormalig personeel zijn niet te voorkomen. De reserve is daardoor van onbeperkte duur.<br>Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene reserve. |

| **Reserve Vastgoed** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie, bufferfunctie. |
| Doel | Het opvangen van boekverliezen en incidentele kosten samenhangend met de verwerving van vastgoed en/of grond. Dit voor zover het geen grondexploitatie (grex) betreft. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.683.817 |
| Benodigde omvang | Maximaal € 1,5 miljoen. |
| Toevoeging | Bij verkoop van gronden of accommodaties worden de inkomsten in deze reserve gestort tot het genoemde maximum. |
| Onttrekking | Onttrekking kan plaatsvinden bij:<br>➢ incidentele (exploitatie)kosten samenhangend met de (intentie tot) verwerving van vastgoed en/of grond;<br>➢ boekverliezen op aangekochte gronden. |
| Bijzonderheden/ voorstel | |

| **Reserve Duurzaam toerisme** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Projecten ontwikkelen om het duurzame toerisme te bevorderen. |
| Stand ultimo 2022 | € 60.000 |
| Benodigde omvang | |
| Toevoeging | N.v.t. |
| Onttrekking | Nader te bepalen aan de hand van de voorstellen aan de raad. |

| | |
|---|---|
| Bijzonderheden/ voorstel | Reserve opheffen en saldo toevoegen aan een nieuwe, brede Bestemmingsreserve Economische, maatschappelijke en toeristische stimulering. |

| **Reserve Bedrijfsmiddelen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Spreiding van de lasten van bedrijfsmiddelen. |
| Stand ultimo 2022 | € 2.005.277 |
| Toevoeging | Er vindt geen toevoeging meer plaats. |
| Onttrekking | Onttrekking vindt plaats tot het bedrag van de geraamde kapitaallasten. |
| Bijzonderheden | Door wijziging in het BBV moeten bedrijfsmiddelen worden geactiveerd. De reserve wordt de komende jaren ingezet op grond van de besluiten die hierover zijn genomen. Wanneer de reserve volledig benut is, wordt deze reserve opgeheven en komen de kapitaallasten ten laste van de begroting. |

| **Reserve Sociaal Domein** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Het voorkomen dat onverwachte hogere uitgaven in het sociaal domein directe bezuinigingen tot gevolg hebben. |
| Stand ultimo 2022 | € 2.846.979 |
| Toevoeging | Lagere kosten gerelateerd aan het sociaal domein. |
| Onttrekking | Hogere kosten gerelateerd aan het sociaal domein. |
| Bijzonderheden | In 2024 en 2025 wordt nog een onttrekking gedaan. Dat is verwerkt in de begroting. Restant kan na 2025 worden toegevoegd aan de algemene reserve waarna de reserve Sociaal Domein kan worden opgeheven. |

| **Reserve Doorontwikkeling buitendienst** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Spreiding van de lasten van groot onderhoud van gemeentegebouwen. |

| | |
|---|---|
| Stand ultimo 2022 | € 545.660 |
| Toevoeging | Opbrengsten verkoop gemeente werf Anna Paulowna en brandweerkazerne Wieringerwerf |
| Onttrekking | Door middel van raadsbesluiten. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer gemeentelijke gebouwen.' |

| **Reserve Schoolgebouwen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Ter dekking van de kapitaalslasten schoolgebouwen. |
| Stand ultimo 2022 | € 15.761.053 |
| Toevoeging | De vrijval van kapitaallasten op afgeschreven investeringen in schoolgebouwen. |
| Onttrekking | De kapitaallasten van investeringen in schoolgebouwen. |
| Bijzonderheden | Het effect van de meerjaren leerlingenprognoses vormt mede de basis voor de omvang van deze reserve. Door de inzet van deze reserve houden we een stabiel lastenniveau en worden grote schommelingen in onze begroting voorkomen. |

| **Reserve Zwembaden** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Sparen voor toekomstig onderhoud zwembaden. |
| Stand ultimo 2022 | € 291.970 |
| Toevoeging | Toevoegingen vanuit de besparingen in de zwembaden. |
| Onttrekking | Toekomstig onderhoud zwembaden, na afstemming met exploitant |
| Bijzonderheden/ voorstel | Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan een nieuwe, brede bestemmingsreserve 'Beheer gemeentelijke gebouwen.' |

| Reserve Economische en maatschappelijke stimulering | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Deze reserve is ingesteld voor ontwikkelingen die bijdragen aan de maatschappelijke en economische doelstellingen van de gemeente (voorbeelden: toename van de werkgelegenheid, stimulering van het vestigingsklimaat, verbeteren van de onderlinge samenwerking tussen (maatschappelijke), partijen en ondernemers en verduurzaming van bedrijventerreinen. |
| Stand ultimo 2022 | € 940.212 |
| Toevoeging | Specifieke besluiten van de gemeenteraad om middelen toe te voegen bij de begroting, bestuursrapportages of door middel van resultaatbestemming bij de jaarrekening. |
| Onttrekking | Specifieke verzoeken vanuit de samenleving die passen binnen de genoemde doelstelling en voldoen aan de criteria.<br>Gezien de samenhang met andere beleidsterreinen en het waar mogelijk 'ontschotten' van bestedingen, deze reserve opheffen en saldo toevoegen aan een nieuwe, brede Bestemmingsreserve Economische, maatschappelijke en toeristische stimulering. |

| Reserve Duurzaam economisch sociaal programma | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Ondersteuning geven aan maatschappelijke instellingen die door de Covid-19 crisis getroffen zijn. |
| Stand ultimo 2022 | € 162.528 |
| Toevoeging | Op basis van raadsbesluiten. |
| Onttrekking | Op basis van raadsbesluiten. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Deze bestemmingsreserve kent een plafond van 1,5mln. Er is een set criteria voorhanden op grond waarvan plannen worden beoordeeld. Deze zijn:<br>• projecten dragen bij aan verduurzaming van bedrijventerreinen of werklocaties (havens);<br>• projecten dragen bij aan een verbetering van de detailhandel en aantrekkelijkheid van winkelgebieden of voorkomen van leegstand; |

| | |
|---|---|
| | • voorbereiding van verplaatsing of samenvoegen van sport-maatschappelijke- of sociale functies;<br>• voorbereiding van een ruimtelijk programma wat bijdraagt aan de maatschappelijke ontwikkeling van een dorp of kern;<br>• cofinanciering van provinciale subsidies;<br>• het financieren van een onrendabele top zolang er geen sprake is van staatssteun;<br>• compenseren van bouwleges van initiatiefnemers die zonder (structurele) financiële hulp van de gemeente accommodaties willen renoveren, bouwen of verbouwen die gericht zijn op behoeften die prioriteit hebben in een gemeenschap.<br>Gezien de samenhang met andere beleidsterreinen en het waar mogelijk 'ontschotten' van bestedingen, deze reserve opheffen en saldo toevoegen aan een nieuwe, brede Bestemmingsreserve Economische, maatschappelijke en toeristische stimulering. |

| **Reserve Overhevelingen** | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Incidentele budgetten welke in een bepaald jaar niet worden afgerond worden gereserveerd in deze reserve. Hierdoor is het inzichtelijk welke incidentele budgetten beschikbaar zijn. |
| Toevoeging | Jaarlijks toevoegen naar aanleiding van het raadsvoorstel overhevelingen. |
| Onttrekking | Jaarlijks onttrekken naar aanleiding van het raadsvoorstel overhevelingen. |
| Bijzonderheden | Het gaat om incidentele budgetten die in enig jaar beschikbaar zijn gesteld, maar die door omstandigheden niet zijn uitgegeven. Overheveling is slechts éénmaal toegestaan. Zie ook de bepalingen hierover in de Financiële Verordening 2023. |

## 4.3 Voorzieningen

| **Voorziening verplichtingen voormalig personeel** | |
|---|---|
| Doel | Voldoen aan de lopende WW uitkeringen en bovenwettelijke uitkeringen. |
| Benodigde omvang | De totale verplichting voor de looptijd van de meerjarenbegroting voor WW-uitkeringen en bovenwettelijke uitkeringen, voor het voormalig personeel. |
| Stand ultimo 2022 | € 925.000 |
| Toevoeging | De hoogte van de voorziening wordt bepaald bij het opstellen van de jaarstukken. |
| Uitgaven | De hoogte van de voorziening wordt bepaald bij het opstellen van de jaarstukken. |
| Bijzonderheden | Wanneer verplichtingen vrijvallen wordt er bij de jaarstukken voorgesteld om het bedrag te storten in de reserve Re-integratie en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. |

| **Voorziening verplichtingen voormalig wethouders** | |
|---|---|
| Doel | Bestemd voor betalingsverplichtingen aan voormalige wethouders. |
| Benodigde omvang | De totale financiële verplichting voor de looptijd van de meerjarenbegroting voor alle voormalige wethouders. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.517.000 |
| Toevoeging | De voorziening wordt verhoogd in het jaar dat de verplichting ontstaat voor het totale bedrag van die verplichting. |
| Uitgaven | Jaarlijks de benodigde betalingsverplichting. |
| Bijzonderheden | Het aantal voormalige wethouders en de hoogte van de financiële verplichtingen is een dynamisch gegeven. |

| **Voorziening bouwgrondexploitaties** | |
|---|---|
| Doel | Realisering projecten watercompensatie (dat treedt op wanneer verhardingen worden aangebracht ten koste van waterpartijen) en het afdekken van verwachte toekomstige verliezen op grondexploitaties. |
| Benodigde omvang | n.v.t. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.377.000 |
| Toevoeging | Naar aanleiding van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. |
| Uitgaven | Uitgaven t.b.v. gesloten grondexploitaties en watercompensatie; ook een voorzien nadelig resultaat op een lopende grondexploitatie. |
| Bijzonderheden | Mutaties in deze voorziening vinden plaats via de Reserve risico bouwgronden. |

| **Voorziening Agriport Infrastructuur** | |
|---|---|
| Doel | Bijdrage voor de realisatie van een goede ontsluiting van het gebied Agriport aan de noordzijde en een veilige fietsoversteek van de zuidzijde. |
| Benodigde omvang | Kosten nieuw aan te leggen verkeersvoorzieningen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.987.894 |
| Toevoeging | N.v.t. |
| Uitgaven | Na afronding van het project. |
| Bijzonderheden | We hebben een verplichting naar de provincie toe om een deel van de kosten te dragen. |

| **Voorziening riool** | |
|---|---|
| Doel | Onderhoud en t.b.v. riolering. |
| Benodigde omvang | De omvang van de voorziening is afhankelijk van het Gemeentelijk Rioolbeheerplan (GRP). |
| Stand ultimo 2022 | € 20.148.000 |

| | |
|---|---|
| Toevoeging | Conform het GRP en kostendekkingsplan de voorziening op peil houden zodat aan de geplande uitgaven voor onderhoud en vervanging kan worden voldaan. Door de inzet van deze voorziening kunnen schommelingen in het tarief voor de rioolbelasting worden voorkomen. |
| Uitgaven | Conform de uit het GRP en kostendekkingsplan voortvloeiende uitgaven voor onderhoud en vervanging. |
| Bijzonderheden | De voorziening riool wordt gevormd op basis van het GRP |

| **Voorziening afkoopsommen onderhoud graven** | |
|---|---|
| Doel | Het dekken van onderhoudskosten van graven en grafbedekking gedurende de afgekochte periode |
| Benodigde omvang | Totaal van de ontvangen afkoopsommen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.203.000 |
| Toevoeging | Baten van grafrechten als het een afkoop van meerdere jaren betreft. |
| Uitgaven | Jaarlijks valt een vast deel vrij in de exploitatie voor de onderhoudskosten van graven. |
| Bijzonderheden | Afkoop van grafrechten wordt in de voorziening gestort waarna per jaar een deel vrijvalt. |

**Overzicht voorzieningen:**

| Voorzieningen (bedragen x € 1.000) | Stand 31 december 2022 |
|---|---|
| Verplichtingen voormalig personeel | 925 |
| Verplichtingen voormalig wethouders | 1.517 |
| Bouwgrondexploitatie | 1.377 |
| Agriport infrastructuur | 1.988 |
| Riool | 20.148 |
| Afkoopsommen onderhoud graven | 1.203 |
| | |
| **Totaal** | **27.158** |

# 5. Wijzigingen in beleid en de consequenties

## *5.1 Voorstellen*

Het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen is en blijft een bevoegdheid van de raad. De bestaande (bestemmings)reserves zijn opnieuw beoordeeld naar noodzaak, bestedingsdoel en omvang.

Gelet op het bovenstaande stellen wij voor om een aantal reserves op te heffen en die te vervangen door drie nieuwe, robuuste reserves die voldoen aan de criteria als genoemd in deze nota.

**De nieuwe reserves zijn:**

| **Reserve Beheer openbare ruimte (Areaalbeheer)** | |
|---|---|
| Functie | Bestedings- en egalisatiefunctie |
| Doel | Dekking van schommelingen in de vaste onderhoudsbudgetten en de kapitaallasten van investeringen in de openbare ruimte zoals die worden gedaan onder werking van het investeringsplafond. Hieronder wegen, wateren, kunstwerken, havens, oevers en bermen, groen en speeltoestellen. Ook de bekostiging van de aanleg en het onderhoud van voorzieningen die zijn gerealiseerd op grond van de met Agriport A7 gesloten exploitatieovereenkomst. |
| Stand 1 jan 2023 | € 8.973.733 |
| Toevoeging | 1. Niet uitgegeven budgetten voor regulier onderhoud aan de openbare ruimte, evenals ontvangen schadevergoedingen waarvoor pas later kosten worden gemaakt.<br>2. Het verschil tussen geraamde en werkelijke kapitaallasten wanneer die laatste lager zijn. |
| Onttrekking | 1. Dekking bij overschrijding van de incidentele budgetten en bij geplande werkzaamheden die het jaarlijks budget te boven gaan.<br>2. Het verschil tussen geraamde en werkelijke kapitaallasten wanneer die laatste hoger zijn. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Dit is een nieuwe reserve met een brede bestemming, ontstaan door samenvoeging van de reserves Openbare voorzieningen Agriport A7; onderhoud wegen; onderhoud kunstwerken; baggeren sloten. |

| Reserve Beheer gemeentelijke gebouwen | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Spreiding van de lasten van groot onderhoud aan gemeentegebouwen, daaronder ook de zwembaden. |
| Stand ultimo 2022 | € 2.324.480 |
| Toevoeging | Toevoeging op basis van meerjarige onderhoudsplannen en voordelige saldi op de reguliere budgetten. Ook de opbrengst van verkoop accommodaties. |
| Onttrekking | Dekking bij overschrijding van de incidentele budgetten en bij geplande werkzaamheden die het jaarlijks budget te boven gaan. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Dit is een nieuwe reserve die is ontstaan door de samenvoeging van de reserve Onderhoud gemeentegebouwen; Doorontwikkeling buitendienst; Zwembaden. |

| Reserve Economische, maatschappelijke en toeristische stimulering | |
|---|---|
| Functie | Bestedingsfunctie |
| Doel | Stimuleren van activiteiten en ontwikkelingen die bijdragen aan de maatschappelijke, toeristische en economische doelstellingen van de gemeente. Daaronder o.a. werkgelegenheid, vestigingsklimaat, samenwerking en verduurzaming bedrijventerreinen. |
| Stand ultimo 2022 | € 1.162.740 |
| Toevoeging | Op grond van raadsbesluiten die zijn gebaseerd op beleidsplannen. |
| Onttrekking | Op grond van raadsbesluiten over specifieke projecten. |
| Bijzonderheden/ voorstel | Dit is een nieuwe reserve, ontstaan door samenvoeging van de reserve Duurzaam toerisme; Economische en maatschappelijke stimulering; Duurzaam economisch sociaal programma. De voorwaarden die eerder deel uitmaakten van deze reserves zijn niet hier opgenomen. |

| Reserves | Stand 31 december 2022 | Voorstel aanpassing | Stand 1 januari 2023 |
|---|---|---|---|
| **Algemene reserve** | 20.477.662 | 1.142.400 | 21.620.062 |
| **Overhevelingen** | 185.000 | | 185.000 |
| | | | |
| **Dienstverlening** | | | |
| Bedrijfsmiddelen | 2.005.277 | | 2.005.277 |
| Onderhoud gemeentegebouwen | 1.486.850 | -1.486.850 | 0 |
| Egalisatie kapitaallasten gemeentelijke eigendommen | 1.606.181 | | 1.606.181 |
| Re-integratie en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen | 900.937 | -900.937 | 0 |
| Doorontwikkeling Buitendienst | 545.660 | -545.660 | 0 |
| **NIEUW:** Beheer gemeentelijke gebouwen | | 2.324.480 | 2.324.480 |
| | | | |
| **Bedrijvigheid** | | | |
| Afkoopsom havens | 4.072.511 | | 4.072.511 |
| Onderhoud havens | 1.686.724 | | 1.686.724 |
| Realisatie bestemmingsplannen | 179.035 | -179.035 | 0 |
| Bovenwijkse voorzieningen | 897.139 | | 897.139 |
| Egalisatie Afvalstoffenheffing | 62.428 | -62.428 | 0 |
| Risico bouwgronden | 2.754.351 | | 2.754.351 |
| Vastgoed | 1.683.817 | | 1.683.817 |
| Duurzaam Economisch Sociaal Programma | 162.528 | -162.528 | 0 |
| Zwembaden | 291.970 | -291.970 | 0 |
| Econom. en Maatschap. Stimulering | 940.212 | -940.212 | 0 |
| **NIEUW:** Economische, maatschappelijke en toeristische stimulering | | 1.162.740 | 1.162.740 |
| | | | |
| **Leefbaarheid** | | | |
| Onderhoud wegen | 5.981.383 | -5.981.383 | 0 |
| Onderhoud kunstwerken | 2.285.112 | -2.285.112 | 0 |
| Baggeren sloten | 378.186 | -378.186 | 0 |
| Openbare voorzieningen Agriport A7 | 229.052 | -229.052 | 0 |
| Schoolgebouwen | 15.761.053 | | 15.761.053 |
| Duurzaam toerisme | 60.000 | -60.000 | 0 |
| **NIEUW:** Beheer openbare ruimte (Areaalbeheer) | | 8.873.733 | 8.873.733 |
| | | | |
| **Vitaliteit** | | | |
| Sociaal Domein | 2.846.979 | | 2.846.979 |
| | | | |
| **Totaal** | **67.480.047** | **0** | **67.480.047** |
| | | | |

> Reserves met stand 0 in de kolom ‘Stand 1 januari 2023’ zijn dus vervallen
> Resultaat jaarrekening 2022 (het positief saldo) is nog niet verwerkt in deze cijfers